

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Cæremoniale FF. Minorum Strictioris Observantiæ Almæ
Provinciæ Saxonæ S. Crucis**

Sächsische Franziskanerprovinz vom Heiligen Kreuz

Nevhsii, 1706

VD18 10502327

Titulus VI. De Missa & aliis in Sabbatho Sancto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71672)

nem manet in suppedaneo genuflexus, usque dum Diaconus Sacramentum reposuit, qui, deinde cum Sacerdote descendit, reliquis omnibus manentibus adhuc genuflexis, & cum venerint ante infimum altaris gradum ad altare conversi, genuflectunt utroque genu, ut aliis adhuc utroque genu flectentibus se accomodent, & absque humerorum inclinatione; si vero Sacramentum relinqueretur expositum, post humerorum inclinationem surgentes, revertuntur ad Sacristiam.

TITULUS VI.

De Missa et aliis in Sabbatho Sancto.

1. **H**ora competenti cooperiuntur altaria: convenit majus altare vestiti duplici pallio violaceo nimirum super album, ita ut circa finem Litaniarum cito removeri possit violaceum. Et dicuntur hora candelis altaris extinctis usque ad principium Missæ interim, dum parvæ horæ leguntur, excutitur ignis de lapide foris Ecclesiam, & ex eo accenduntur carbones id fit per Fratrem Dispensatorem, antequam Officiator cum Ministris accedat.

2. *Dicta* grana Officiat. cū Ministr. (in par. viol. absq; manip.) & Clero proces. vadit ad ben. ignem: præced. 3 Acol. unº defert pelviculã cum 5 granis incensi, alter thurib. sine igne: 3tiº aquã bened. (qui in reditu vadit propè Diac. cum candela de igne bened. accensa) seq. Subdiac. cum †: hanc Clerus, post hunc Officiator cum Diacono à sinistris qui accedens ante portam Ecclesie, si commodè potest, vel in ipso aditu Ecclesie benedicit novum ignem, antiquo prius per totam Ecclesiam extincto, dicit DOMINUS VOBISCUM, &c. ut in Missali præscribitur.

3. Deinde benedicit quinque grana incensi ponenda in cereo dicens absolute, sine prævio OREMUS: hanc orationem VENIAT QUÆSUMUS: dum benedicit grana incensi Acolythus assumens de carbonibus benedictis ponit in thuribulo, & finita oratione prædicta Sacerdos de navicula à Diacono de more & cum osculis ministrato cochleari ponit incensum in thuribulo benedicens

nedicens illud more solito, &c. Interim omnia luminaria Ecclesie extinguuntur, ut de igne benedicto postmodum accendantur.

4. Tum Diaconus adjuvante aliquo Acolytho non occupato, depositis super mensam ad hoc paratam omnibus paramentis violaceis, indutus dalmatica, manipulo & stola albi coloris accipit arundinem cum tribus candelis, & ordinatur processio: praeceedit Thuriferarius cum Acolytho deferente in vase quinque grana incensi, sequitur Subdiaconus indutus violaceis cum cruce & Clerus per ordinem, deinde Diaconus cum arundine, ad cuius sinistram vadit Acolythus cum candela accensa de novo igne, post eum Celebrans.

5. Cum Diaconus ingressus est Ecclesiam inclinat arundinem sed non antequam Celebrans etiam ingressus sit, ut hic quoque flectat in Ecclesia, & Acolythus deferens candelam accensam de novo igne, accendit unam ex illis tribus candelis, &c. Tertio procedit ante altare, ubi accenditur tertia candela & rursus genuflexus ut prius adhuc altius dicit LUMEN CHRISTI, haec ita ordinentur, ut pro tertia vice Subdiaconus medius inter Acolythum ferentem quinque grana & Thuriferarium, stet ante primum altaris gradum, et sic per ordinem.

6. Deinde Celebrans ascendit ad altare in cornu Epistolae, & Diaconus dat arundinem uni Acolytho, illi scilicet, qui candelam detulit, quam propterea deponit, & accipiens librum ante praeparatum in credentia cum aliis requisitis ad Missam, petit à Celebrante benedictionem, ut sit ad Evangelium Sacerdote dicente DOMINUS SIT, &c. sed Diaconus non praemittit MUNDA COR MEUM, osculatur tamen manum Celebrantis post datam ab eo benedictionem.

7. Postea vadit ad pulpitum vestitum veste alba, collocatum in loco ubi cantari solet Evangelium, & ponit super eo librum & incensat, non signat librum neque se ipsum. A dextris Diaconi stent Subdiaconus cum cruce & Thuriferarius, à sinistris Diaconi duo Acolythi, ille qui tenet arundinem, & alius tenens in vase quinque grana incensi benedicti figenda in cereo, oēs vertunt faciem ad se invicem, prout faciunt dum cantatur Evangelium, sic ut Subdiac. stet à dextris Thuriferarii, & qui tenet arundinem à sinistris alterius Acolythi tenentis vas cum granis. His ita dispositis Thuriferarius tradit thurib. Diacono ut librum incenset: tunc

surgentibus omnibus & stantibus ut sit ad Evangelium, manibus junctis, Diaconus cantat EXULTET. Dum infigenda quinque grana incensi benedicti, primum in superiori, alterum in medio, tertium in inferiori loco, quartum in dextra cerei, quintum in sinistra per modum crucis infigit.

8. Quo facto revertitur ad pulpitem, & post illa verba RUTILANS IGNIS ACCENDIT, Diaconus accendit cereum cum una ex tribus candelis, & non cum alia, ut quidam volunt, in arundine positis. Postmodum profequitur cantum, & iis verbis, APIS MATER EDUXIT, decantatis, accenduntur lampades, illa quæ est in choro ab ipso Diacono, nisi chorus esset retro summum altare, si aliæ accendendæ, fiat ab aliis, idque sumpto lumine à cereo ipso vel à candelis arundinis. In fine benedictionis, si sedes Papalis, Episcopalis, vel Imperatoria vacaverit, omititur, quod vacat.

9. Circa finem benedictionis Thuriferarius vadit ad Sacristiam delaturus paramenta, quæ sunt à Celebrante & Diacono assumenda: completa benedictione cerei Diaconus primo claudit librum, & in cornu Evangelii, depositis albis, quæ unus Ceroferariorum accipit, sumit violacea paramenta, & vadit ad Celebrantem in cornu Epistolæ, ubi deposito pluviæ, adjuvante Thuriferario, sumit manipulum & casulam violacei coloris. Postea leguntur Prophetiæ. Circa quas observandum, si legatur FLECTAMUS GENIA, Lector ibi, ubi legit, flectat, nec inde recedat, nisi dicto LEVATE.

10. Vbi non est fons baptismalis, finita ultima Prophetia cum sua oratione, Celebrans casulam deponit, & Diaconus & Subdiaconus dalmaticas, & Celebrans cum Ministris ante altare procumbit suppositis eorum capitibus cussinibus, Ceroferarii, & Thuriferarius etiam cum Celebrante procumbunt. Et alijs omnibus qui sunt de choro, genuflexis cantantur Litanie in medio chori à duobus Cantoribus utroque choro idem simul respondente: cum autem per ventum fuerit ad Versum PECCATORES, &c. Sacerdos & Ministri surgunt & accedentes ad Sacristiam induuntur paramentis albicoloris: & interim ab Acolyto accenduntur luminaria in altari, & removetur pallium violaceum. In fine Litaniarum quando à Choro dictum

dictum est CHRISTE EXAUDI NOS : Cantores superpelliceis, etiam sub Litanis, induti solemniter incipiunt KYRIE ELEISON.

Facta confessione & incensatione Sacerdos in cornu Epistolæ dicit cum Ministris KYRIE ELEISON uti in aliis Missis.

Finitis à choro *Kyrie* solemn. incipit *Gloria* : luditur organo & pulsantur campanæ quæ post eundem Hymnum à Feria 5ta cessaverunt, sed adverte ne majores campanæ pulsentur, antequam signum datum sit in Cathedrali seu Matrice Ecclesia : ex Decreto Concilii Lateranensis Sess. 11. sub Leone X. & ex sac. rit. Congreg. die 21 Martij 1609. & ea tantum isto casu pulsabuntur, quæ sunt intra parietes Ecclesiæ : dato deinde signo à Cathedrali vel Matrice, dabitur etiam, licet dentur longe post GLORIA IN EXCELSIS, solemne signum ab omnibus aliis Ecclesiis cum campanis majoribus.

12. *Finita Epistola* Subdiaconus osculatur manum Celebrantis, & hic solemniter incipit ALLELUJA, ad quod omnes stant. *Ad Evangelium* quod post Tractum & Alleluja à Celebrante legitur in cornu Evangelii ut in aliis Missis, non portantur luminaria sed incensum tantum prius benedictum.

Petit à Diacono benedictio & alia sunt de more non dicitur CREDO, sed finito Evangelio Sacerdos postquam librum osculatus & incensatus est dicit DOMINUS VOBISCUM, &c. ut in Rubrica : Subdiaconus defert ad altare unà cum calice bursam.

13. *Post sumptionem Sacramenti pro Vesperis in choro* primus Cantor digniori in choro offert incipiendum *Alleluja*, deinde Cantores intonant LAUDATE DOMINUM OMNES GENTES, &c. interim Ministri altaris omnia sua absolvant, quæ solent in Missis aliis observari : postquam in choro repetitum fuit ALLELUJA : statim Celebrans in cantu incipit Antiphonam ad MAGNIFICAT & prosequitur chorus, deinde à Cantoribus inchoatur MAGNIFICAT, incensatur altare, ut alias in Vesperis, retinet tamen casulam.

14. Quoad cereum Paschalem censuit sacra rituum Congregatio, 19 Maji 1607. regulariter accendi debere ad Missas & Vesperas solemnes in triduo Paschatis, in Sabbato in albis, & Dominicis usque ad Ascen-

Ascensionem. Ubi Rubrica habet : *Dicto Evangelio extinguatur cereus Paschalis nec ulterius accendatur.* Retinenda tamen Provinciæ consuetudo, juxta quam semper accenditur sub sacro Conventuali.

TITULUS VII.

De festo Purificationis B. Mariæ Virginis.

1. **S**i hoc festum venerit in Dominicis Septuagesimæ, Sexagesimæ, vel quinquagesimæ, fit tantum candelarum benedictio, distributio & processio & dicitur Missa de Dominica, nisi Ecclesia dicata sit in honorem B. Virginis, de qua eo casu erit Missa : idque probabiliter, etsi non sit dicata titulo Purificationis, eritque tunc Missa discordans Officio ; fit tamen Commemoratio Dominicæ : de qua si Missa cantanda, non tenentur candelæ accensæ nec ad elevationem nec ad Evangelium. Circa cereorum benedictionem, quæ notanda sunt, vide in benedictione palmarum.

2. Advertendum tamen, *rami tenentur in manibus dum cantatur Passio & Evangelium tantum* : ita proprium Dominicæ in Palmis. Candelæ verò in festo Purificationis *tenentur in manibus accensæ dum legitur Evangelium & iterum ad elevationem Sacramenti usque ad Communionem.* Ut igitur chorus Rubricam hanc observet, hac die sub sacro post elevationem non erit orandum in cruce, sed standum cum candelis accensis. A Ministris autem non tenentur candelæ in Missa, à Celebrante vero ad Evangelium tantum. Cantanda in processione vide in Cantorali Coloniensi.

3. Quod etsi candelæ accensæ distribuendæ sint, juxta Ord. Rom. dicit tamen GAVANT, tolerari, ut accendantur tantum initio processionis, ob longiorem distributionem aut aliam justam causam.